

ДЖЕК ЛОНДОН

МЪЖЕСТВОТО НА ЖЕНАТА

Превод от английски: Сидер Флорин, 1970

chitanka.info

Вълча муцуна с тъжни очи, цялата в скреж, бутна платнището и се мушна в палатката.

— Хей, Сиваш! Марш! Махай се оттук, дяволско изчадие! — закрещяха в един глас хората в палатката. Бетълс удари кучето по муциуната с тенекиената чиния и главата изчезна на мига. Луи Савой върза края на платнището, което затваряше входа, катурна с крак нагорещилия се тиган и взе да си топли ръцете. Навън беше лют мраз. Преди две денонощия спиртният термометър показа петдесет и пет градуса под нулата и се пръсна, а ставаше все по-студено и по-студено; мъчно можеше да се каже още колко ще продължат тези страшни студове. И не беше никак разумно, освен ако такава бе волята на боговете, в подобно време човек да се отделя много от печката и да увеличава поемания от него леден въздух. Понякога хората го правят и тогава простудяват белите си дробове. Това води до суха, дразнеща кашлица, която особено се засилва, когато наблизо пържат сланина. А след това, напролет или през лятото, запалват огън, за да размекнат замръзналата пръст и изравят дупка. В нея спускат човешки труп, покрит с мъх, и го оставят така, напълно сигурни, че в съдния ден запазеният от студа покойник ще възкръсне цял и невредим. На маловерните, скептично гледащи на физическото възкресение, е трудно да се препоръча по-подходящо място за умиране от Клондайк. Но от това съвсем не може да се заключи, че Клондайк е място, подходящо за нормален живот.

Вън беше лют мраз, но и в палатката не беше чак толкова топло. Единственият предмет, който можеше да мине за мебел, бе печката и хората без преструвки се притискаха към нея. Част от пода беше настлана с борови клони, върху тях бяха застлани кожените одеяла, а отдолу лежеше навалелият през зимата сняг. Върху останалата част от пода снегът беше отъпкан с мокасини и осенен с тенджери, тигани и друга покъщнина, която може да се види във всеки полярен стан. В нажежената до червено печка силно пращаха дърва, но само на три крачки от нея лежеше къс лед с толкова остри ръбове и така твърд, сякаш току-що го бяха изкъртили от дъното на ручея. От притока на студения въздух отвън цялата топлина се вдигаше нагоре. Точно над печката, там, където кюнецът излизаше през горния отвор, се белееше мъничко кръгче сух брезент; след това, все около кюнеца, личеше кръг брезент, от който се вдигаше пара; после следваше кръг вложен

брезент, от който капеше вода, и най-сетне, останалата част от палатката — таванът и стените — беше покрита с бял, половин пръст дебел слой скреж.

— О-о-о! О-ох! О-ох! — изпъшка насын един младеж, брадясал и изпит, който лежеше завит с кожени одеяла.

Без да се събуди, той застена все по-силно и по-мъчително. Наполовина подалото се изпод одеялата тяло конвулсивно потрепваше и се свиваше, сякаш лежеше на постелка от коприва.

— Я го обърнете! — заповяда Бетълс. — Пак има гърчове.

И веднага пет-шест души с готовност сграбиха болния и започнаха безмилостно да го въртят на всички страни, да го мачкат и удрят, докато му мине припадъкът.

— Дявол да я вземе тая пъртина! — промърмори младежът, отметна одеялата и седна на леглото. — Тренирах кроскънтри, три сезона тичах по ръце и как ли не се калявах; след това дойдох в този проклет край и излезе, че съм изнежен и хилав като някой женствен атинянин, лишен от всякаква мъжественост!

Той се примъкна по-близо до огъня и си сви цигара.

— О, аз не хленча! Не, аз мога да понеса поражението, мога! Просто ме е срам от самия себе си и туйто... Минах някакви си тридесет мили и се чувствам толкова разнебитен и болен, като изнежен slabak, поразходил се пет мили по извънградско шосе! Отвратително!... Има ли някой кибрит?

— Не се горещи, момче! — Бетълс подаде на болния исканото огънче и продължи с бащински тон: — Иска се време, докато свикне човек. Измъчил си се до капване! Нима не си спомням моето първо пътуване по пъртината? Схванал си се! Ами и на мен ми се е случвало, като се напия от дупката в леда, после цели десет минути да не мога да се изправя на крака — всичките стави те въртят, всичките кокали те болят тъй, просто да полудееш! Ами гърчовете? Така ме е свивало, че целият стан половин ден са се чудили какво да ме правят! Може да си новак, ама юнак излезе, момче с воля! Догодина по това време всичките нас, старите вълци, в джоба си ще ни сложиш. А най-важното ти предимство е, че ги нямаш тия излишни тълстини в тялото, които са изпращали мнозина здравеняци в лоното Аврамово много преди да им е дошло времето.

— Тълстини ли?

— Да. Те вървят с многото месища. Не са едрият мъжаги най-нагодените за пъртината.

— Виж, това не го знаех.

— Не си знаел? Това си е най-всезвестната истина — можеш да не се съмняваш. Многото месища са горе-долу добри за някое страхотно изсилване, но без устойчивост пукната пари не струват, а устойчивостта и многото месища не се погаждат. Дребните, жилавите са тия, дето, като се стигне до работа, знаят да се държат здраво, както мършавите псета се вкопчват в кокал. Не, дявол да го вземе, дебелите не ги бива за работа.

— Прав си — намеси се Луи Савой. — Аз познава един мъж кой голям колко бизон. Кога всички прави надбягване за участъци на Серния ручей, с него отива там един дребен мъж, Лон Макфайн, той дребен ирландец с червена коса, дето все смее. Е, те върви, върви, върви — цял ден върви и цяла нощ върви. И голям мъж, той стане много уморен и той ляга много на сняг. А дребен мъж, той рита, и рита, и рита, и все така, дълго време, дълъг път и докара него с ритник майто колиба. Три дена той търкаля под майто одеяло. Никога аз не види голям мъж такава баба. Той има дето ти казва тъстини!

— Ами Аксел Гундерсон? — попита Принс. Огромният скандинавец и трагичните събития, хвърлили сянка върху смъртта му, бяха направили дълбоко впечатление на младия инженер. — Той лежи там някъде... — И Принс неопределено посочи с ръка към тайнствения изток.

— Най-снажният мъж, дошъл тута някога от бреговете на Солената вода или излизал срещу рогач с безкрайно мъжество — съгласи се Бетълс. — Но той е онова изключение, което потвърждава правилото. Ами помниш ли жена му Унга? Сто и десет фунта чисти мускули и нито една унция тъстини. И нейното мъжество може би надвишаваше неговото; тая жена понасяше всичко и се грижеше само за него. Нямаше на света нищо, което не би направила за него.

— Но тя го обичаше — възрази инженерът.

— Не е там работата! Тя...

— Слушайте, братя — прекъсна ги Ситка Чарли, който седеше на сандък с хранителни припаси. — Вие говорихте за излишните тъстини, които правят слаби едрият мъже, за мъжеството на жените, за любовта и приказките ви бяха прави; и ето че ми дойдоха наум

неща, които се случиха по онова време, когато тоя край бе млад, а запалените от хора огньове редки, както звездите по небето. Тогава ми се случи да имам работа с един едър мъж с излишни тълстини и една жена. А жената бе дребна, обаче имаше голямо сърце — по-голямо от бизонското сърце на мъжа — и имаше мъжество; и ние вървяхме по труден път, чак до Солената вода, пък мразът беше лют, снегът — дълбок, а гладът — голям. Но любовта на жената беше велика — само тъй може да се нарече такава любов.

Ситка замълча. Той отчупи с брадвата няколко парчета от буцата лед до него и ги хвърли в коритото за промиване на злато, сложено на печката, в което топяха вода за пиене. Мъжете се примъкнаха по-наблизо, а болният младеж напразно се мъчеше да седне по-удобно, та да не го боли свитото от гърчове тяло.

— Братя — продължи Ситка, — в жилите ми тече червената кръв на сивашите, но сърцето ми е бяло. Едното дължа на греховете на моите деди, второто — на добродетелите на приятелите ми. Голяма истина се разкри пред мен, когато бях още момче. Аз разбрах, че цялата земя принадлежи на вашия род и на вас, че сивашите не могат да устоят срещу вас и трябва да загинат в снеговете, както загиват мечките и елените. Тогава дойдох на топло, седнах сред вас, край вашите огньове, и ето че станах като вас. Много неща съм видял в живота си. Научих странни неща и много пътища изминах с хора от много племена. И поради всичко това аз преценявам делата като вас, и съдя за хората, и мисля мисли. Затова, когато се изказвам суроно за някого от вашия род, зная, че правилно ще ме разберете, а когато похваля някого от племето на моите деди, не ще се решите да кажете: „Ситка Чарли е сиваш, има лъжливо пламъче в очите му, а езикът му лъже“. Не е ли така?

С дълбок гърлен звук кръгът около печката изрази съгласието си.

— Жената се казваше Пасук. Аз честно я купих от племето й, което живееше на крайбрежието, в края на един солен ръкав на морето. Тази жена не ми беше по сърце, нито си бях направил труда да я разгледам. Защото тя, каки-речи, не вдигаше очи от земята и беше свенлива и плаха като всяка девойка, хвърлена в прегръдките на човек, когото никога не е виждала. Както казах, в сърцето ми нямаше място, където би могла да се промъкне, защото се канех да потегля на далечен път и имах нужда от някой, който да храни кучетата и да ми помага да

греба през дългите дни по реката. Нали с едно одеяло може да се завият и двама; и аз си избрах Пасук.

Казвал ли съм ви, че по онова време бях на държавна служба? Ако не съм, добре е да го знаете. Затова ме натовариха на един военен кораб заедно с шейните, кучетата и кондензиирани храни; и Пасук дойде с мене. Потеглихме на север, към зимната граница на ледовете в Берингово море и там ни свалиха: мене, Пасук и кучетата. Дадоха ми държавни пари, понеже бях държавен служител, карти на места, които човешко око не бе никога виждало, и писма. Писмата бяха запечатани, добре запазени от влага и аз трябваше да ги предам на китоловните кораби в Арктика, които стояха скованы в ледовете на великата Макензи. Няма друга такава голяма река на света, ако не смяtam родния ни Юкон, майката на всички реки.

Но тези работи съвсем не са толкова важни, понеже моята история няма нищо общо нито с китоловните кораби, нито със зимата, която прекарах, плениен от айсбергите край Макензи. После, през пролетта, когато дните станаха по-дълги и снегът хвана кора, ние с Пасук тръгнахме на юг към Юконския край. Беше тежко, изморително пътешествие, но слънцето сочеше пътя на краката ни. Това беше, както вече ви казах, безлюден край и ние потеглихме срещу течението, като ту тласкахме лодката напред с пръта, ту гребяхме с веслата, докато стигнахме на Четирийсета миля. Приятно беше да видиш отново бели лица и ние слязохме на брега.

Тая зима бе много лютая. Настъпиха студ и мрак, а заедно с тях дойде и гладът. Агентът на Компанията раздаде само по четирийсет фунта брашно и по двайсет фунта сланина на човек. Боб изобщо нямаше. Кучетата непрекъснато виеха, стомасите ни присвиваха от глад, по лицата ни се врязваха дълбоки бръчки, силните отслабваха, а слабите умираха. Имаше и много скорбут.

Тогава една вечер се събрахме в склада и като видяхме празните лавици, още по-болезнено усетихме празните си стомаси. Ние тихо беседвахме на светлината от огнището, защото свещите бяха скътани за онези, които ще издържат до пролетта. И тогава решихме да изпратим някого до Солената вода, за да съобщи на хората за бедствието ни. Погледите на всички се устремиха към мен, защото те знаеха, че съм опитен пътешественик.

— До мисията Хейнс на брега на морето има седемстотин мили — казах аз — и целият път трябва да се измине със снегоходки. Дайте ми най-от branите кучета, най-добрата храна и ще отида. С мене ще дойде и Пасук.

Хората се съгласиха. Обаче тогава стана Дългия Джейф, един янки с големи кости и големи мускули. Приказките му също бяха големи. Каза, че той също бил голям пътешественик, роден да ходи със сnegoходки и закърмен с бизонско мляко. Щял да тръгне с мен, та ако загина по пътя, да стигне той до мисията и да изпълни заръката. Тогава бях млад и не познавах янките. Отде можех да зная, че големите приказки са признак на излишни тълстини, а онези, които са способни за големи дела, държат езика си зад зъбите? Така ние взехме най-от branите кучета, най-добрата храна и потеглихме: Пасук, Дългия Джейф и аз.

Всеки от вас е правил пъртина по девствени снегове, държал е управляващия прът на шейни и си е пробивал път през натрупани един върху друг късове лед по реките, затова няма да ви разправям за трудностите на пътуването; ще кажа само, че понякога минавахме по десет мили на ден, а друг път трийсет, но най-често десет. И най-добрата храна не беше чак толкова добра, а освен това трябваше да я пестим още от самото начало. Най-от branите кучета не струваха и ние с голяма мъка ги карахме да теглят шейните. Когато стигнахме до Бялата река, от три впряга имахме вече само два, а бяхме изминали едва двеста мили! Наистина не бяхме изгубили нищо: умрелите кучета отидоха в stomasите на живите.

Никъде не се чуваше човешки глас, не се виждаше струйка дим, докато не стигнахме в Пели. Смятах там да получа храна, а също да оставя Дългия Джейф, който хленчеше и беше изнемощял от пътуването. Обаче белите дробове на агента свиреха, очите му трескаво блестяха, складът му беше почти празен; и той ни показва празния склад на мисионера и гроба му, затрупан с камъни, за да го запази от кучетата. Там имаше група индианци, но между тях вече не се виждаха нито деца, нито старци, и ние разбрахме, че малцина ще доживеят до пролетта.

И тъй ние продължихме пътя си гладни и обезсърчени, а между нас и мисията Хейнс край морето имаше петстотин мили снегове и мълчание.

Бяха най-тъмните дни и на пладне слънцето не можеше да се издигне до линията на хоризонта на юг. Но струпванията на ледените блокове ставаха по-малки и се вървеше по-лесно, затова аз здраво стягах кучетата и ние пътувахме почти без почивка. Както бях казал, на Четирийсета миля и сетната крачка трябваше да се мине със снегоходки. А снегоходките ни подбиваха краката, стъпалата се напукваха и покриваха със струпви, но не заздравяваха. От ден на ден тези рани боляха все повече и повече, та сутрин, когато си слагахме снегоходките, Дългия Джейф плачеше като дете. Изпратих го да прави пъртина за леката шейна, но той, за по-лесно, съмъкнал сnegoходките. Затова пътят не се отъпкваше, мокасините му правеха големи дупки в снега и кучетата пропадаха в тях. Бяха толкова измършавели, че кокалите им стърчаха под кожата и се движеха с голяма мъка. Накарах се строго на Джейф и той обеща да не сваля вече сnegoходките, но не устоя на думата си. Тогава го набих с кучешкия бич и след това кучетата вече не пропадаха в снега. Джейф беше като малко дете — болките и онова, което ти нарече излишни тълстини, го бяха превърнали в дете.

Но Пасук! Докато мъжът лежеше край огъня и плачеше, тя готвеше, сутрин ми помагаше да впрегна кучетата, а вечер — да ги разпрегна. И пестеше силите на кучетата. Винаги вървеше отпред, вдигаше плетените сnegoходки и им отъпкваше пътя. Пасук... какво да ви кажа!... Тогава смятах, че е длъжна да прави всичко това, и над нищо не се замислях повече. Защото умът ми беше зает с друго, а освен това бях млад и малко познавах жените. Едва по-късно, когато си спомнях за онова време, разбрах каква жена съм имал.

А мъжът беше станал излишен товар. Кучетата и без това нямаха сили, пък той крадешком лягаше на шейната, когато останеше назад. Пасук се нагърби да води единия впряг и за Джейф не остана никаква работа. Сутрин честно му давах неговата дажба храна и го пусках да върви напред сам, а ние събирахме вещите си, натоварвахме шейните и впрягахме кучетата. На пладне, когато слънцето ни залъгваше за миг, ние го настигахме — със сълзи, замръзнали по бузите му — и го задминавахме. Вечер спирахме на стан, отделяхме му честно неговата дажба храна и постилахме коженото му одеяло. Запалвахме и голям огън, за да може да ни види. И часове по-късно той се дотъряше куцайки, изяждаше с пъшкане и стонове храната и заспиваше. Този

човек не беше болен. Беше само капнал от път, измъчен и изнемощял от глад. Но нали Пасук и аз също бяхме капнали от път, измъчени и изнемощели от глад, а вършехме цялата работа, пък той не правеше нищо. Обаче всичко е било в онези излишни тълстини, за които ни говори братът Бетълс. Освен това ние винаги честно му оставяхме неговата дажба храна. После веднъж срещнахме по пътя два призрака, които странстваха сред Бялото мълчание — мъж и момче, — и те бяха бели. На езерото Лъо Барж започнал да се чупи ледът и цялото им имущество потънало: двамата носеха на гръб само по едно одеяло. Вечер запалвали огън и лежали край него до сутринта. Имали още малко брашно. Разбърквали го с топла вода и го пиели. Мъжът ми показва осем канчета брашно — всичкото, което имали, а до Пели, където върлуваше глад, оставаха още двеста мили. Разказаха ни също, че подир тях вървял един индианец, че те честно делили и храната си с него, ала той не можел да върви наравно с тях. Но аз не можех да им повярвам, че са делили храната си честно с индианеца, защото тогава индианецът нямаше да изостане. Не можех да им дам никаква храна. Опитаха се да ни откраднат едно куче — най-охраненото, което също бе много слабо, но аз ги заплаших с револвера си и им заповядах да се махат. И те продължиха, тези два призрака, като пияни, сред Бялото мълчание, по посока на Пели. Оставаха ми само три кучета и една шейна, а тези кучета бяха кожа и кости. Когато имаш малко дърва, огънят гори слабо и в хижата ти става студено. Същото беше и с нас. Когато ядеш малко, студът хапе жестоко и лицата ни бяха премръзнали и толкова почернели, че родната ни майка надали би ни познала. Краката много ни боляха. Сутрин, когато потегляхме, пот ме избиваше — едва се сдържах да не извикам — такава болка ми причиняваха снегоходките.

Без да издаде нито звук, Пасук тръгваше напред да прави пъртина. Мъжът цивреше. Течението около Трийсета миля е бързо, на места то беше разтопило леда отдолу и имаше много дупки и пукнатини и много пространства без никакъв лед. И ето веднъж ние настигнахме Джейф, който бе тръгнал както обикновено преди нас и сега си почиваше. Помежду ни имаше вода. Той я беше заобиколил по тясна ивица лед, но за шейната тя беше твърде тясна. Намерихме леден мост. Пасук беше лека и вдигнала дългия прът водоравно, та да се задържи, ако пропадне, тръгна първа. Но тя беше лека, снегоходките ѝ

бяха широки и мина благополучно на другата страна. След това повика кучетата; те нямаха пръти, нито снегоходки, пропаднаха, и течението веднага ги повлече. Аз хванах здраво задния край на шейната и я задържах, обаче ремъците се скъсаха и кучетата изчезнаха под леда. Бяха много измършавели, но въпреки това бях разчитал на тях като храна за цяла седмица, а ето че ги изгубихме.

На другата сутрин разделих всичката храна, която беше малко, на три части. И казах на Дългия Джейф, че може да върви с нас или да не върви, както иска, защото сега ще ходим с по-лек товар и по-бързо. Но той взе да вика и да се оплаква от изранените си крака и от другите несгоди и да ме упреква, че съм бил лош другар. Краката на Пасук и моите бяха също разранени — по-разранени от неговите, защото бяхме правили пъртина за кучетата; на нас също не ни беше леко. Дългия Джейф се кълнеше, че щял да умре, но нямало да мръдне повече; тогава Пасук взе едно кожено одеяло, аз — тенджера и брадва и се приготвихме да тръгнем. Обаче жената погледна отделената за Джейф дажба и рече: „Глупаво е да се изхаби толкова храна за едно бебе. За него е по-добре да умре“. Аз поклатих глава и отвърнах, че другарят винаги си остава другар. Тогава Пасук ми заговори за хората от Четирийсета миля: че там имало много мъже и те били добри и всички чакали храна от мен през пролетта. Когато пак ѝ казах „не“, тя измъкна светковично пистолета от пояса ми и както го рече нашият брат Бетълс, Дългия Джейф замина за лоното Аврамово дълго преди да му беше дошло времето. Накарах се на Пасук, но тя не показа никакво разкаяние, нито се нажали. В душата си обаче съзnavах, че тя е права.

Ситка Чарли замълча и пак хвърли няколко парчета лед в сложеното на печката корито. Мъжете също мълчаха, по гърба им полазваха тръпки от сърцераздирателния вой на кучетата, които сякаш оплакваха страшната си съдба вън на студа.

— И ден след ден ние минавахме, Пасук и аз, край местата, където ония два призрака бяха нощували направо върху снега, и знаехме, че и ние неведнъж ще се радваме на подобна нощувка преди да стигнем до Солената вода. После срещнахме трети призрак — индианец, който също отиваше в Пели. Той ни разказа, че мъжът и момчето постъпили нечестно спрямо него, изльгали го с храната и вече три дена нямал брашно. Всяка вечер варял в канче парчета от мокасините си и ги ядал. Сега от мокасините не бе останало почти

нищо. Този индианец беше родом от крайбрежието и говореше с мен с помощта на Пасук, която знаеше езика му. Беше пришълец от Юконския край и не знаеше пътя, но въпреки това отиваше в Пели. Колко е далече? Две спанета? Десет? Сто? Той не знаеше, но отиваше в Пели. Твърде далеч беше стигнал, за да се върне обратно — можеше да върви само напред. Не поиска от нас храна, защото виждаше, че самите ние сме много зле.

Пасук гледаше ту индианеца, ту мен, сякаш не знаеше какво да направи — като яребица, чиито малки са в опасност.

Обърнах се към нея и казах:

— С тоя човек са постъпили нечестно. Да му дадем ли малко от нашата храна?

Видях, че в очите ѝ блесна радост, но тя продължително изгледа и него, и мене, устата ѝ суроно и решително се сви и най-сетне рече:

— Не. До Солената вода е още далече, и смъртта ни дебне по пътя. По-добре ще е тя да грабне тоя непознат и да остави жив моя мъж Чарли.

И тогава индианецът изчезна сред Бялото мълчание по посока на Пели.

Тази нощ Пасук плака. Никога преди не я бях виждал да рони сълзи. Не беше виновен и пушекът от огъня, защото дървата бяха съвсем сухи. Скръбта ѝ ме учуди и аз си помислих, че мракът и болките са сломили мъжеството ѝ.

Чудно нещо е животът. Много съм мислил за него, дълго съм премислял, но от ден на ден, вместо да го разбера, вижда ми се по-непонятен. Защо е тая жажда за живот? Той е игра, от която никой не излиза победител. Да живееш, значи тежко да се трудиш и да страдаш, докато те издебне и ти натежи старостта и тогава отпускаш ръце върху студената пепел от угасналите огньове. Трудно е да живееш. Детето се ражда с мъка, старецът с мъка изпуска последния си дъх и всичките ни дни са изпълнени със скърби и грижи; и все пак човек отива към отворените обятия на смъртта без желание, спъва се, пада, озърта се назад и се бори до сетния дъх. А смъртта е добра. Само животът и всичко свързано с живота причинява страдания. Въпреки това ние обичаме живота и мразим смъртта! Това е много чудно.

Ние си говорихме малко през последвалите дни, Пасук и аз. Нощем лежахме на снега като мъртви, а сутрин отново потегляхме на

път като мъртвци. И всичко наоколо бе мъртво. Нямаше нито яребици, нито катерици, нито зайци — нищо. Реката беше безмълвна под бялото си покривало. Мъзгата бе замръзнала в гората и стана студено, както е сега; нощем звездите изглеждаха близки и големи, те скачаха и танцуваха; а денем слънчеви отблъсъци дразнеха очите, докато започнеше да ни се струва, че виждаме множество слънца, въздухът блестеше и искреще, а снегът приличаше на елмазен прах. И нямаше ни топлинка, ни звук — само студ и Бяло мълчание. Както казах, ние вървяхме като мъртвци, като насын и не брояхме дните. Само очите ни бяха устремени към Солената вода, мислите ни бяха приковани към Солената вода и краката сами ни носеха към Солената вода. Спряхме на стан до Такина и не я познахме. Очите ни гледаха Белия кон и не го видяха. Краката ни стъпваха по пътеката на Каньона и не я усетиха. Ние нищо не чувствахме. Често падахме край пътя, но дори тогава падахме винаги с лице към Солената вода.

Свършихме последната си храна, която бяхме делили по равно, Пасук и аз, обаче тя падаше по-често и край Еленовото кръстовище силите ѝ изневериха. Сутринта останахме да лежим под единственото си одеяло и не тръгнахме на път. Бях си научил да остана там и да посрещна смъртта ръка за ръка с Пасук, защото бях възмъжал и бях започнал да разбирам любовта на жената. До мисията Хейнс оставаха още осемдесет мили, но в далечината, на сред пътя, великият Чилкут издигаше над горите обрulения си от бурите връх. И тогава Пасук ми заговори тихо, допряла устни до моето ухо, та да мога да я чуя. И сега, когато вече не я беше страх от гнева ми, разкри пред мене душата си, заговори за обичта си и за много други неща, които не бях разбирал. И каза:

— Ти си мой мъж, Чарли, и аз ти бях добра жена. Винаги съм ти кладяла огън, готовила съм ти ядене, хранила съм кучетата ти, гребала съм с веслото, правила съм пъртина и никога не съм се оплаквала. Никога не съм казвала, че във вигвама на баща ми е било по-топло и че у нас в Чилкат е имало повече храна. Когато ти говореше, аз слушах. Когато ти заповядваше, аз се подчинявах. Не е ли тъй, Чарли?

— Да, така е — отговорих ѝ аз.

А тя каза:

— Когато за първи път дойде при нас в Чилкат и ме купи, без дори да ме погледнеш, както се купува куче, и ме отведе със себе си,

сърцето ми възнегодува против тебе и се изпълни с огорчение и страх. Но това беше много отдавна. Ти ме съжаляваше, Чарли, както добрият човек съжалява кучето си. Сърцето ти оставаше студено и в него нямаше място за мене, но винаги си се държал честно и постъпките ти бяха справедливи. Бях с тебе, когато извършваше смели дела и лице с лице посрещаше големи опасности, и като те сравнявах с мъжете от други племена, виждах, че умееш да пазиш честта си и думите ти са мъдри, а езикът ти е правдив. Започнах да се гордея с теб, докато стана така, че ти изпълни цялото ми сърце и мислех само за теб. Ти беше за мен като слънце в разгара на лятото, когато върви по златна пътека и нито за час не напуска небето. Където и да обърнеш очи, навсякъде виждах слънцето. Ала в твоето сърце, Чарли, царуваше студ, в него нямаше място за мен.

И аз отговорих:

— Да, така беше. Сърцето ми бе студено и в него нямаше място за теб. Но така беше по-рано. Сега сърцето ми прилича на снега напролет, когато се връща слънцето. В сърцето ми всичко се топи, в него бъбрят поточета и всичко напъпва и се раззеленява. Чуват се гласове на яребици, песни на червеношийки и гърми музика, защото зимата е победена, Пасук, и аз съм познал любовта на жената.

Тя се усмихна и се пообърна така, че да я притисна по-силно. После каза:

— Радвам се.

След това дълго лежа, без да продума, и дишаше едва чуто, сложила глава на моите гърди. Сетне прошепна:

— Пътят свършва тук, аз се уморих. Но първо искам да ти разправя друго нещо. Веднъж, много отдавна, когато бях момиченце, в Чилкат, играех сама сред надиплените кожи на баща си, понеже всички мъже бяха на лов, а жените и момчетата прекарваха месото. Беше през пролетта и аз бях сама. Огромна кафява мечка, току-що събудила се от зимния си сън, изпостала и гладна, мушна глава във вигвама и изрева: „У-у уф!“. Брат ми пристигна тичешком с първата шейна, натоварена с месо. Той грабна пламтящи главни от огнището и се хвърли да се бие с мечката, а кучетата, както си бяха впрегнати, повлякоха подире си шейната и се вкопчиха в зияра. Развихри се голям бой и се вдигна много шум. Те се търколиха в огъня, разпръснаха надиплените кожи, събориха вигвама. Накрая мечката умря, но бе

отхапала пръстите на брат ми и оставила белези от ноктите си по лицето му. Забеляза ли онзи индианец, който отиваше към Пели, ръкавицата без палец, ръката, която грееше на огъня?... Беше брат ми. Но аз казах да не му даваш храна и той се изгуби в Бялото мълчание без храна.

Ето, братя, каква беше любовта на Пасук, която умря в снеговете край Еленовото кръстовище. Това бе голяма любов, защото тя се отрече от брат си заради мъжка, който я поведе по тежки пътища до печалния край. Нещо повече — любовта на тази жена бе толкова силна, че тя не пожали самата себе си. Преди очите ѝ да се затворят за сетен път, тя хвани ръката ми и я мушна под парката си от катерици кожи. Напипах на кръста ѝ здраво натъпканата торбичка и разбрах тайната на секналите ѝ сили. Ден след ден бяхме делили храната си по равно до последната хапка и ден след ден тя е изяддала само половината. Другата половина е кътала в тази торбичка.

— Това е краят на пъртината за Пасук — каза тя, — а твоята пъртина, Чарли, върви напред и напред, през великия Чилкут, до мисията Хейнс край морето. Тя води все по-нататък и по-нататък, към блясъка на много слънца, през чужди земи и непознати води, към дълголетен живот, почит и голяма слава. Тя ще те заведе до жилищата на много жени, добри жени, но никога не ще те заведе при по-голяма любов от любовта на Пасук.

И аз разбрах, че тя казва истината. Но ме обхвана безумие и захвърлих здраво натъпканата торбичка, като се заклех, че пътят ми е стигнал своя край; но уморените очи на Пасук овлашняха от сълзи и тя рече:

— Хората винаги са смятали Ситка Чарли за честен и с всяка своя дума той е говорил истината. Нима е забравил честта си сега, та казва излишни думи тук, до Еленовото кръстовище? Нима е забравил хората от Четирийсета миля, които му дадоха най-добрата си храна, най-от branите си кучета? Пасук винаги се е гордеела с мъжка си. Нека стане, нека си сложи снегоходките и тръгне на път, та да може Пасук да се гордее с него, както досега.

И когато тялото ѝ изстина в прегръдките ми, аз станах, намерих здраво натъпканата торбичка, сложих си снегоходките и тръгнах на път, залитайки, защото усещах слабост в колената, виеше ми се свят, в ушите ми шумеше, а пред очите припламваха искри. В паметта ми се

мяркаха забравени картини от детството. Седях на потлач, пред пълни паници, гласът ми се извишаваше в песен и танцувах под еднообразния напев на мъже и девойки и звуци на тъпани от моржова кожа. А Пасук ме държеше за ръка и през цялото време вървеше до мен. Когато заспивах, тя ме будеше. Когато се препъваш и падаш, тя ме вдигаше. Когато блуждаех в дълбоки снегове, тя ме извеждаше на пъртината. И тъй, като човек, загубил разума си, който вижда чудновати видения, понеже главата му е лека от вино, стигнах в мисията Хейнс край морето.

Ситка Чарли отметна платнището на входа. Беше пладне. На юг, точно над мъглявия Хендърсънов вододел,висеше студеният диск на слънцето. От двете страни горяха лъжливи слънца. Въздухът приличаше на паяжина от бляскав скреж. Отпред, край пъртината, седеше подобен на вълк пес с щръкнала заскрежена козина и вирнал муцуна нагоре, жаловито виеше.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на **Моята библиотека** и нейните всеотдайни помощници.

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.